VOLDSOMT DYNAMISK OVERSKUDD

Klipsch Forte har alt det en ekte Heritage Klipsch-høyttaler skal ha. Det inkluderer dynamiske evner langt over gjennomsnittet, høy effektivitet, vintagefølelse, et par store basser og selvsagt horn. Resultatet er likevel overraskende avslappet og nøkternt.

Tekst: Håvard Holmedal

Snakker du med en hifi-entusiast om Klipsch-høyttalere i klassen over Premium referanse-serien viser det seg fort at det er flere som har meninger om Klipsch enn de som faktisk har hørt noen av de spille under kontrollerte forhold. Så hvordan låter det egentlig? Er det bare masse bass, enorm dynamikk, høy effektivitet og den umiskjennelige lyden av horn?

Tradisjoner og horn

Klipsch Forte har kommet til generasjon IV og har gått gjennom litt av en forvandling opp gjennom årene. Den høyttaleren jeg sitter med foran meg nå, er alt annet enn den slanke, høye og lekre søylen du finner hos nær sagt alle høyttalerprodusenter. Her er det helt motsatt. Høyttaleren er ikke særlig høy, kun 90cm på strømpelesten, og den virker litt butt i formen. Dette har åpenbare praktiske årsaker, for den må være bred nok til å få plass til det store 15-tommer passive basselementet på baksiden. Høyttaleren er derimot ikke spesielt dyp, og er overraskende enkel å plassere. Den bakoverrettede 15tommeren står etter litt fikling med plasseringen kun en halvmeter fra bakveggen. Noe som gjør at fronten ikke stikker lenger ut i rommet enn rett i overkant av 80cm. Det betyr igjen at høyttaleren kun er 33cm dyp.

Klipsch er som vanlig ensbetydende med horn, og det får du nok av i forte. Det meste synlige er det store mellomtonehornet. På baksiden av dette hornet sitter det montert en 4,45cm stor kompresjonsdriver med polyamid-membran. Selve hornet er nytt og har forbedret spredningskontroll og ikke minst bedre oppløsning.

Diskanthornet er ikke nytt, men er oppgradert siden forrige modell, og det er gjort med samme begrunnelse. Bedre oppløsning og en enda mer kontrollert spredningskarakteristikk. Selve kompresjonsdriveren har en titan-membran som måler 2,5cm i diameter.

Konstruksjonen deles på 650Hz og hornet på 5200Hz. Det gjør at mellomtonen får spille nøyaktig tre oktaver, samtidig som man kommer unna de tradisjonelle delefrekvensene i området rundt 2500-3000Hz, hvor øret er mer følsomt. Mellomtone-hornet får også jobbe med instrumentenes

basistoner. Diskanthornet vil i praksis derfor kun ta seg av instrumentenes overtoner.

Bassen er en kraftfull 12-tommer med membran av diverse pressede fibre som sammen med den store 15-tommer passive elementet på baksiden gir alt du noensinne behøver av tyngde i bassen. Men det passive elementet er ikke først og fremst benyttet for å jage etter de aller dypeste basstonene. Høyttaleren er oppgitt til å spille ned til 38Hz. I en verden hvor selv stativhøyttalere beveger seg ned til 40Hz, er ikke det all verdens imponerende. Det er derimot prestasjonene. Dette er en helt annen bass enn du noensinne kommer til å få ut av en kompakt høyttaler. Her er det fart, dynamikk, kontroll og en tonal renhet som er langt utenfor rekkevidden til stressa små membraner.

Høy effektivitet

Klipsch gir ikke noen definitiv anbefaling når det gjelder forsterkere, men de kan drives av nær sagt hva som helst som er skikkelig konstruert. Men du

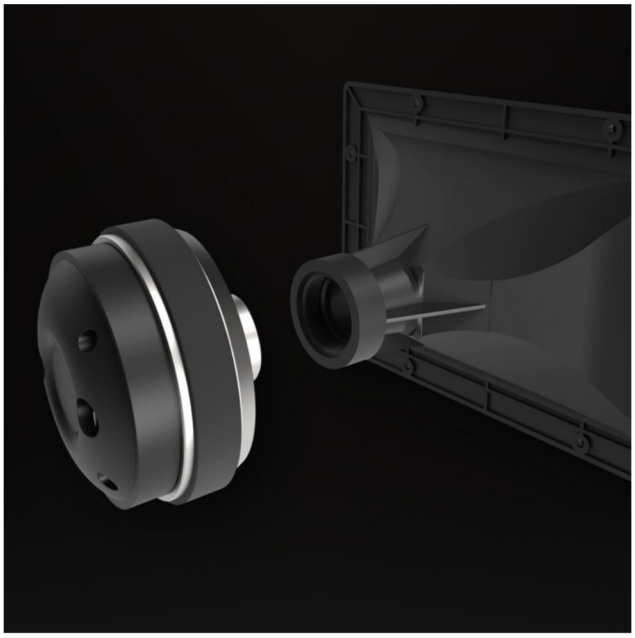

behøver ikke mer enn 20watt for at dette skal bli ganske så moro. Effektiviteten er nemlig hele 99dB ved 1watt/1meter. Det betyr i praksis at du spiller på helt vanlige lyttenivåer med under en halv watt. 100watt gir deg omtrent 116dB kontinuerlig og det er drønnende høyt og så har høyttaleren i tillegg et meget brukbart dynamisk overskudd.

Med en tolvtommer montert i fronten skal det flyttes rikelige mengder luft og du behøver en forsterker som er stabil og god, men høyttaleren har ingen krumspring i impedans eller fase-kurven som gjør høyttalerne vanskelig å ha med å gjøre.

Det er også mange som er overbevist om at du bør benytte rør-forsterkere på Klipsch, men de trives godt på det meste bare forsterkeren er god nok. Derimot er den veldig godt egnet til bruk sammen med rørforsterkere. Jeg gjør testen, og det er sikkert til noens forferdelse, med en Hegel H590. Det fungerer faktisk utrolig bra, og jeg får full kontroll hele veien, og ikke minst en basskontroll som høyttaleren absolutt fortjener.

Innledende øvelser

Det første jeg altså opplevde med disse høyttalerne er at det ikke er noe åpenbart behov for å tilføre noe ekstra varme, for at de skal låte ørevennlig og innbydende. Balansen er overraskende nøkternt skrudd til, og det er til og med rom for enda litt mer sprut og energi i toppen uten at det blir for mye av det gode. Det andre jeg erfarer er

selvsagt at Hegel H590 knapt behøver å stå på for at volumet skal komme opp på brukbart lyttenivå, og at jeg selv på lave volum får et fullverdig og rikt lydbilde. Det er ikke slik at høyttaleren først «våkner opp» når jeg drar på litt – selv om de absolutt ikke sniker seg unna musikk avspilt på troverdig konsertnivå. De spiller rett og slett avsindig høyt, hvis du absolutt vil, og det gjør de uten at lyden blir slitsom eller hard, eller at dynamikken blir komprimert. Det blir bare høyere.

Selv om Klipsch Forte ikke går helt ned i den absolutte basskjelleren, er det ingen følelse av å mangle bass. I tillegg kommer den i rikelige mengder, men fortsatt uten at det tipper over eller at høyttaleren blir for tung eller rytmisk treg. Når jeg kikker på baksiden av høyttaleren og ser det store 15-tommers passive elementet trigger det en automatisk forventning om mye dypbass. Klipsch har skrudd til dette på en helt annen måte, og prioritert fart, lav forvrengning og en renhet som det er knapt er mulig å få kjøpt i tilsvarende prisklasse.

I utgangspunktet står høyttalerne på relativt enkle føtter, men også her kan du hente ut ytterligere lydkvalitet ved å isolere høyttalerne fra underlaget med et sett IsoAcoustics-føtter i passende størrelse. Høyttalerne er så presise og nøyaktige at du umiddelbart oppdager om endringene går i positiv eller negativ retning. Her er det bare å prøve seg frem!

Lydopplevelsen

Jeg åpner litt forsiktig med Diana Krall og hennes Girl In The Other Room, og det tar kun et par strofer før jeg befinner meg på en av hennes klubbkonserter med høykvalitets PA-system og gode akustiske forhold. I første omgang er det heller ikke så fryktelig nøye hvordan hvert enkelt instrument fremstår i lydbildet, om det er bra nok oppløsning eller om holografien er på høyt nivå. Høyttaleren spiller musikk med en fullstendig og nesten zen-aktig ro. Det er lenge siden jeg har hørt musikken helt på denne måten, og sannsynligvis må jeg på konsert for å få noe av den samme følelsen av troverdighet og nærhet til det som foregår i studioet eller på scenen.

Høyttaleren er på en måte både fantastisk og litt politisk ukorrekt. Klipsch gjør det på sin egen måte, og derfor finner du billigere og mindre høyttalere med minst like god oppløsning, perspektiv og etablerte hifi-kvaliteter. Likevel spiller de ikke musikk helt på denne måten.

Svaret på nesten alle spørsmålene om hvorfor denne høyttaleren skiller seg ut kan formes i et eneste ord. Dynamikk. Ikke at den smeller mer enn alle de andre høyttalerne du kan få kjøpt under hundre tusen, men den gjør det så totalt ubesværet og uanstrengt helt fra bassen og opp til toppen at haken slippes ned på brystkassa – og blir der.

Etter flere gjennomspillinger av Girl In The Other Room i et forsøk på å finne noe å sette fingeren på av negative faktorer det er vanskelig å leve med, viser akkurat det seg å være en vanskelig oppgave. Høyttalerne befinner seg åpenbart i litt annen lydunivers enn mange andre høyttalere i sammenliknbare prisklasser, og det er sikkert mange som vil finne noe å kritisere. Likevel tror jeg at

de samme folkene ville hatt store problemer med å mislike det de hører. Helheten er fantastisk!

Med Klipsch må det selvsagt også spilles gitarbasert musikk, og det viser seg fort at de er på hjemmebane når jeg drar i gang Hei Jo med Ole Stavteig og Ole Paus. Den åpner med litt småplukking på gitaren, og plutselig sitter det en fyr i stua og spiller på en Fender Stratocaster via en rørcombo. Den rå og velbrukte stemmen til Paus har kanskje vært minst like detaljert og klangrik på andre høyttalere, men den er klistret fast midt i lydbildet, og selv om lydbildet ikke er kjempedypt, er fokuset og plasseringen i lydbildet glimrende. Troverdigheten og følelsen av å være på konsert opprettholdes også når det begynner å dra seg med mer vreng på både gitar og stemme. Selv om det blir mer hektisk og tøft er det fortsatt en herlig ro over gjengivelsen, men høyttaleren viser samtidig at dens egenskaper trigges aller beste av innspillinger med god dynamikk. Grå og flate innspillinger blir relativt hjerteløst avslørt, og fort plassert tilbake i hylla.

Konklusjon

Klipsch Forte IV er til tross for alt man har hørt eller mener om Klipsch sine Heritage-høyttalere nøkterne, godt balanserte og overraskende avslappede, og de låter åpent og klart i mellomtone og diskant uten å avsløre noen antydning til «hornlyd». De er i tillegg stramme, dype og kontrollerte i bassen, enkle å plassere og snille med forsterkeren. I tillegg er de en fest å lytte til. Tar vi i tillegg med at du kan bygge opp et meget vellydende anlegg uten at prisen kryper over sekssifret, er det mye som tilsier at de bør opp på listen over høyttalere du absolutt bør få demonstrert før du bestemmer deg. Hadde jeg hatt plass til to par høyttalere, hadde dette vært det ene settet. Et for analyse og test, og Klipsch Forte IV for å ha det moro med musikk, og for å oppleve alle mine musikalske helter opptre hjemme i stua.

VI LIKER:

- Underholdende og festlige
- Høy troverdighet
- Overraskende balanserte og nøkterne
- Verdensmestere i dynamikk
- Svært effektive

VI LIKER IKKE:

- Ikke det aller ypperste innenfor etablerte hifi-dyder

STEREO+ MENER: Klipsch Forte IV er en musikalsk feststund av en høyttaler.

KARAKTERER

Brukervennlighet	9
Kvalitetsinntrykk/design	8
Ytelse/pris	9
	8,9

Stereo+

★★★★★

IMPONERENDE

Klipsch Forte IV

Klipsch Forte IV	
PRIS:	Kr. 69 990.-
IMPORTØR:	Mono AS
LINK:	www.mono.no